

11. Фінансова звітність АТ «Дельта банк» за 2006–2015 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://deltabank.com.ua/about/financial_results/.
12. Інформація щодо неплатоспроможних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fg.gov.ua/not-paying/informatsiya-shchodo-neplatospromozhnykh-bankiv>.
13. Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0059>.
14. Про затвердження Положення про екстрену підтримку Національним банком України ліквідності банків : Постанова Правління НБУ №411 від 14 грудня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/document/download?docId=40967601>.

Бура В. И.

Киевский национальный торгово-экономический университет

ВЛИЯНИЕ СИСТЕМО ЗНАЧИМЫХ БАНКОВ НА БАНКОВСКИЙ СЕКТОР УКРАИНЫ

Резюме

Статья посвящена вопросам оценки негативного влияния проблемной деятельности системно важных банков на банковский сектор и разработке мер по его минимизации. Исследован опыт европейских стран по восстановлению платежеспособности системно важных банков и осуществления урегулированного их банкротства. Даны рекомендации по разработке отечественного подхода к работе с проблемными системно важными банками.

Ключевые слова: системно важный банк, неплатежеспособность, банкротство, ликвидация, рефинансирование, план восстановления платежеспособности.

Bura V. I.

Kyiv National University of Trade and Economics

THE INFLUENCE OF SYSTEMICALLY IMPORTANT BANKS ON THE BANKING SECTOR OF UKRAINE

Summary

The article is devoted to the issues of assessing the negative impact of problematic activities of systemically important banks on the banking sector and developing measures to minimize it. The experience of European countries regarding the resumption of solvency of systemically important banks and the implementation of their regulated bankruptcy is researched. Recommendations on the development of a domestic approach to work with problematic systemically important banks are given.

Keywords: systemically important bank, non-solvency, bankruptcy, liquidation, refinancing.

УДК 336.743 : 336.748 : 336.71

Гладких Д. М.

Національний інститут стратегічних досліджень

ОСОБЛИВОСТИ ПОШИРЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ КРИПТОВАЛЮТ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Досліджено передумови розвитку, основні проблеми функціонування, ризику та перспективи легалізації в Україні ринку криптовалют. Зарубіжний досвід свідчить, що найбільш оптимальною щодо «сірого» ринку криптовалют є позиція нейтралітету, що зводиться до неодноразових попереджень учасникам ринку та потенційним інвесторам, роз'яснювальної роботи в інформаційному просторі, проте не передбачає офіційної заборони транзакцій із криптовалютами. Ця позиція дасть змогу, з одного боку, моніторити та вивчати принципово новий для України ринок, проте уникати матеріальної та моральної відповідальності держави за спекулятивні дії та ймовірні втрати учасників ринку криптовалют у разі його легалізації.

Ключові слова: криптовалюта, біткоїн, курс, ризику, НБУ.

Постановка проблеми. В умовах довготривалої дестабілізації макроекономічної ситуації в Україні загострюються проблеми забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, зокрема у грошово-кредитній системі та на валютному ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Грошово-кредитна та валютна безпека як складові елементи механізму забезпечення фінансової безпеки держави є об'єктами досліджень О.І. Барановського [1], І.В. Бураковського

[2], О.С. Власюка [3], Б.М. Данилишина [4], В.П. Загарія [5], І.О. Лютого [6], В.І. Міщенко [7], С.В. Науменкової [7], Т.С. Смовженко [8], О.М. Шарова [9], Л.Г. Шемаєвої [10] та інших українських фахівців.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дискусійною та не до кінця вирішеною в минулих дослідженнях залишається проблема формулювання адекватної відповіді держави на нові ризики та загрози, що несе для

фінансової системи України активний розвиток «сірого» ринку криптовалют.

Мета статті полягає у дослідженні передумов розвитку, основних проблем функціонування, ризиків та перспектив легалізації в Україні ринку криптовалют із використанням зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед фінансових інструментів, що використовуються для збереження та примноження заощаджень фізичних осіб, а також для спекулятивних цілей, усе більшої популярності набувають різні види криптовалют. Фізична особа може купити біткоіни або альткоіни (інші криптовалюти) або сгенерувати їх у процесі майнінгу (виконання завдання з перевірки та здійснення транзакцій криптовалюти). За годину у світі «видобувається» 75 біткоінів, за добу – 1,8 тис., за місяць – 54 тис. [11]. При цьому загальна кількість біткоінів, що можуть бути «емітовані», нині зафіксована на рівні 21 млн. одиниць. Таким чином, «горизонт існування» біткоіна у поточному вигляді розрахований на 32 роки. Ухв'язку з постійним зростанням рівня складності розрахунків ефективність майнінгу на окремому комп'ютері знижується, що зумовлює створення майнінгових «ферм» [12].

Глобальне розповсюдження біткоіна почалося у 2014 р., коли про продаж власних продуктів за криптовалюту для збільшення обсягів продаж повідомили бізнес-гіганти Microsoft, Dell, Greenpeace, Virgin Galactic, Wikipedia. Зокрема, Microsoft, уклавши партнерську угоду з BitPay, додав біткоін до списку валют, що можуть бути використані як оплата цифрового контенту, у тому числі мобільного, а також оплата за ігри та підписку Xbox [13].

Ринкова ціна біткоіна не підкріплена нічим, окрім довіри його власників. Курс біткоіна встановлюється на віртуальних біржах, де його обмінюють на реальні гроші. До 2011 р. курс біткоіна становив менше 1 долара. У листопаді-грудні 2013 р. біткоін коштував вже 1,2 тис. дол. США, проте через місяць його ціна впала у п'ять разів [14]. Останнім часом курс біткоіна швидко зростає: на 11.06.2017 – 3,0 тис. дол. США, на 09.08.2017 – 3,3 тис. дол. США, на 13.08.2017 – 4,0 тис. дол. США [15], на 02.09.2017 – 5,0 тис. дол. США [16], після чого знову різко впав, що дає всі підстави розглядати його передусім як класичну «піраміду». Саме як піраміду ринок криптовалют характеризує також те, що їх курс забезпечений виключно збільшенням кількості учасників та інвесторів. Проте така точка зору на біткоін є гостро дискусійною. У звіті за 2014 р. Рада федерації Швейцарії у відповідь на регулярні запити, чи є біткоін фінансовою пірамідою, офіційно заявив, що система віртуальних грошей не обіцяє прибутку, тому не може вважатися пірамідою. Аналогічний висновок містить заява уряду Великої Британії: відповідь на запит інформації» вказано, що використання цифрових валют має мінімальні ризики для фінансової стабільності та кредитно-грошової системи держави.

Основною причиною стрімкого зростання курсу криптовалют, очевидно, є значний загальносвітовий профіцит вільних грошей, що утворився в останні роки внаслідок політики «кількісного пом'якшення», яку реалізують регулятори США, європейських країн та Японії. Ця політика вже призвела до практично нульових ставок по кредитних ресурсах. У теорії цей захід має стимулю-

вати банки більш активно кредитувати підприємства та кінцевих споживачів. Проте на практиці значний профіцит «гарячих» грошей у розвинутих країнах призводить до утворення «бульбашок» на ринку нерухомості, фондовому ринку та на нових сегментах фінансового ринку, одним з яких є ринок криптовалют.

Капіталізація ринку криптовалют ще на початку поточного року становила 17,5 млрд. дол. США [17], проте станом на 12.09.2017 перевищила 150 млрд. дол. США [32]. 46% цієї суми припадає на біткоіни, 54% – на альткоіни [18]. Лідерами за капіталізацією серед криптовалют станом на 13.08.2017 є: біткоін – 66 млрд. дол. США, Ethereum – 28 млрд. дол. США, Ripple – 6,3 млрд. дол. США, Bitcoin Cash – 5,1 млрд. дол. США [19]. Остання валюта виникла лише 01.08.2017 внаслідок розподілу «класичного» біткоіна на дві валюти: Bitcoin Original та Bitcoin Cash. Даний розподіл відбувся у зв'язку з тим, що розробники криптовалюти не змогли подолати суперечки щодо питання, пов'язаного з програмним забезпеченням. Після розподілу пам'ять блоку для Bitcoin Original була збільшена з 1 до 2 Мб, для нової валюти Bitcoin Cash – до 8 Мб, що, на думку розробників, дасть змогу збільшити пропускну спроможність мережі. Розподіл криптовалюти на дві різні одиниці не є унікальним явищем, адже раніше це вже відбулося з валютою Ethereum, що призвело до появи Ethereum Classic [20].

Відношення до криптовалют у різних країнах суттєво відрізняється.

- Деякі країни всіляко стимулюють їх обіг: Австралія, Німеччина, Нідерланди, Нова Зеландія, Сінгапур. Іспанія ще в 2014 р. визнала біткоін офіційною платіжною системою. Це була ініціатива податкової інспекції країни, яка провела аналіз використання криптовалюти в країні та дійшла висновку, що цей процес необхідно легалізувати та обкласти податком. У Канаді дозволено отримувати цифрову заробітну плату, а криптовалюта, отримана в результаті майнінгу, обкладається податком на дохід. На Кіпрі криптовалютою можна оплатити навчання в університеті. З квітня 2017 р. біткоін офіційно визнаний платіжним засобом на території Японії [21].

- Окремі країни встановлюють для криптовалют суттєві обмеження (Китай, Росія, Індонезія). Проте в Індонезії використання криптовалют дозволено в продуктових магазинах.

- Пряма заборона обігу криптовалют сьогодні встановлена лише в Болівії, Еквадорі, Таїланді та В'єтнамі.

- Абсолютна більшість урядів обрали позицію нейтралітету, уникаючи конкретних рішень.

Світовий ринок генерації криптовалют сьогодні розподілений так: Китай – 60%, США та Канада – 16%, Грузія – 6%, Європа – 5%, Ісландія – 4%, Індія – 3%, Росія – 2%, Австралія – 2%, Південна Америка – 2%.

Україна, безумовно, не є визнаним лідером на ринку криптовалют ні за обсягами «видобутку», ні за ступенем розвитку відповідної інфраструктури. Перший у країні банкомат з обміну криптовалют на гривню з'явився лише на початку 2017 р. в одному з торговельних центрів Одеси [22]. Станом на березень 2017 р. в Україні надавали можливість розраховуватися за допомогою біткоінів усього 15 компаній. Проте цей фінансовий інструмент поступово набуває все більшого розповсюдження. Ще у податкових деклараціях про майновий стан і доходи за 2015 р. двоє народних депутатів України

задекларували грошові активи у вигляді криптовалюти біткоїн на суму відповідно 465 та 4 376 одиниць, що на звітну дату становило відповідно еквівалент 285 тис. дол. США та 2,7 млн. дол. США [23]. За 2016 р. попит на біткоїн в Україні зріс у п'ять разів: тижневий обсяг торгів збільшився з 500 тис. грн. до 2,5 млн. грн. і продовжує зростати у цьому році. Купівля біткоїну за гривню на біржах коштує українцям у 0,25–1,5% від суми. Щоб зацікавити криптовалютою споживачів, українські обмінні пункти, що спеціалізуються на біткоїнах, не залишають спроб організувати продаж криптовалюти через платіжні термінали. Однак власники останніх на це не погоджуються, побоюючись санкцій із боку НБУ [24]. З червня поточного року на території України зафіксований дефіцит відеокарт як ключового елементу «видобутку» біткоїнів шляхом майнінгу [25].

В Україні придбати біткоїн у терміналах самообслуговування можливо лише в мережах компаній IBox та Tume. Проте з юридичного погляду продажем криптовалюти термінальні мережі не займаються, а лише продають коди активації (ваучери), які покупець потім може обміняти на біткоїн на сайті обмінного пункту. Отже, ця операція ідентична поповненню рахунку мобільного телефону за допомогою скретч-карти. Різниця в тому, що у випадку з терміналом код-ідентифікатор друкується на чеку. За свої послуги термінальна мережа стягує комісію у розмірі 1% від суми.

Основними ризиками та загрозами, що зумовлюють наявні обмеження використання криптовалют в Україні та світі, є [26, с. 30–31]:

- використання віртуальних валют для нелегальних транзакцій, торгівлі наркотиками, зброєю та іншими забороненими товарами;
- експансійне проникнення на внутрішній ринок іноземних фінансових установ унаслідок загострення конкуренції та втрати ринкових позицій національними фінансовими установами;
- втрата державної монополії на емісію грошей;
- зменшення сенйоражу центральних банків;
- зменшення попиту на національну валюту, що зумовлює її знецінення (а може, навіть відмову на користь іноземної) та зміну швидкості обігу, що, своєю чергою, ускладнює процес визначення швидкості обігу грошей та проведення грошово-кредитного регулювання; «використання криптовалют в розрахунках за товари та послуги автоматично зменшує на той самий обсяг їх обслуговування національною валютою» [27];
- неможливість проведення ефективної грошово-кредитної політики, оскільки вагома частка грошової маси перебуватиме поза контролем монетарного регулятора;
- зменшення рівня впливу або усунення фінансових посередників тощо.

До інших проблем, пов'язаних з обігом криптовалют в Україні, слід віднести, зокрема:

- повну анонімність процесу транзакцій;
- високий рівень волатильності ціни криптовалют;
- невизначеність об'єктивної цінності криптовалют, що має бути виражена в реальних товарах і послугах;
- постійне протистояння між емісією та реальним попитом на віртуальну валюту;
- відсутність державного гарантування, що унеможливує їх безпечно накопичення;
- нульова внутрішня вартість може бути ознакою можливості перетворення віртуальної валюти на «фінансову бульбашку» [26, с. 27–29].

В Україні біткоїн та інші криптовалюти досі не мають визначеного правового статусу, що й є основним чинником, який обмежує їх активне розповсюдження та розвиток відповідної інфраструктури. Перше повноцінне роз'яснення щодо статусу біткоїна НБУ зробив ще в листопаді 2014 р. Воно переважно зводилося до такого [28]:

- гривня є єдиним законним платіжним засобом в Україні, однією з функцій НБУ є монополієне здійснення емісії національної валюти та організація грошового обігу;
- випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються;
- НБУ розглядає «віртуальну валюту/криптовалюту» Bitcoin як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це суперечить нормам чинного законодавства;
- під час використання «віртуальної валюти/крипто валюти» Bitcoin є фактор підвищеного ризику, пов'язаного із цією послугою, операцією або каналом постачання, зокрема анонімність та децентралізованість операції;
- міжнародне поширення таких платежів робить цю категорію послуг привабливою для протиправних дій, у тому числі відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, або фінансування тероризму;

• всі ризики за використання в розрахунках "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin несе учасник розрахунків за ними, НБУ як регулятор не відповідає за можливі ризики і втрати.

Листом від 08.12.2014 «Щодо віднесення операцій з віртуальною валютою/криптовалютою Bitcoin до операцій з торгівлі іноземною валютою» [29] регулятор наголосив, що:

- випуск віртуальної валюти Bitcoin не має будь-якого забезпечення та юридично зобов'язаних за нею осіб, не контролюється державними органами влади жодної з країн. Отже, Bitcoin є грошовим сурогатом, який не має забезпечення реальною вартістю;
- діяльність із купівлі-продажу Bitcoin за долари США або іншу іноземну валюту має ознаки функціонування так званих «фінансових пірамід» та може свідчити про потенційну залученість у здійсненні сумнівних операцій відповідно до законодавства про протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;
- уповноважені банки не мають правових підстав для зарахування іноземної валюти, отриманої від продажу Bitcoin за кордоном;
- використання громадянами та юридичними особами віртуальних валют для обміну на товари або грошові кошти пов'язане з ризиком повної втрати коштів, що задіяні у таких операціях;
- громадяни мають використовувати послуги лише тих платіжних систем, систем розрахунків, які внесені НБУ до Реєстру платіжних систем, систем розрахунків, учасників цих систем та операторів послуг платіжної інфраструктури.

У березні поточного року голова Ради НБУ

Б. Данилишин також зауважив, що використання в Україні криптовалют є незаконним, адже ці валюти, по-перше, є грошовими сурогатами, а по-друге, їх використання як засобу платежу суперечить чинному законодавству [30].

Для вироблення спільної позиції щодо правового статусу біткоїна та його регулювання станом

на серпень 2017 р. Національний банк започаткував діалог із Міністерством фінансів, Державною фіскальною службою, Державною службою фінансового моніторингу, Національною комісією із цінних паперів та фондового ринку, а також Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. За участю вказаних державних установ це питання буде розглядатися на окремому засіданні Ради з фінансової стабільності [31].

Висновки. Надійний державний контроль уже фактично працюючого в Україні «сірого» ринку криптовалют потребуватиме заходів, спрямованих на його легалізацію та впорядкування, зокрема: на рівні Верховної Ради України – внесення відповідних змін у чинне законодавство у сфері банківської діяльності та грошового обігу, а саме в закони України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» тощо; на рівні Національного банку України та Кабінету Міністрів України – формування відповідної нормативно-правової бази, що має конкретизувати законодавчі зміни, прийняті на рівні Верховної Ради України, та складатися з постанов, наказів, рішень тощо; формування відповідного інституційного (нові підрозділи у штаті НБУ та/або КМУ) та кадрового забезпечення майбутньої системи державного контролю над ринком криптовалют.

Вирішення цих питань потребуватиме значних витрат праці і часу, яких поки що бракує для вирішення багатьох інших більш нагальних завдань у фінансовій сфері, отже, є завданням на середньострокову перспективу. З урахуванням досвіду абсолютної більшості урядів та регуляторів інших країн світу в короткостроковій перспективі державним органам України доцільно й надалі дотримуватися поточної позиції нейтралітету щодо ринку криптовалют (що зводиться до неодноразових попереджень учасникам ринку та потенційним інвесторам, роз'яснювальної роботи в інформаційному просторі, проте не передбачає офіційної заборони транзакцій із криптовалютами), адже ця позиція дасть змогу, з одного боку, моніторити та вивчати принципово новий для України ринок, проте уникати матеріальної та моральної відповідальності держави за спекулятивні дії та ймовірні втрати учасників «сірого» ринку криптовалют у разі його легалізації.

Цінова динаміка різних криптовалют, їх загальна капіталізація, розподіл світового ринку їх генерації по країнах та регіонах зазнають постійних змін, що відображаються статистикою світових торговельних майданчиків. Подальший більш глибокий аналіз структури та динаміки розвитку світового та українського ринків криптовалют доцільно проводити за результатами 2017 р., що з'являться на початку наступного року.

Список використаних джерел:

1. Барановський О.І. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері / О.І. Барановський // Вісник НБУ. – 2014. – № 9. – С. 17–23.
2. Бураковський І.В. Що не так з українськими банками / І.В. Бураковський // Новое время. – 13.02.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nv.ua/ukr/opinion/burakovsky/shcho-ne-tak-z-ukrajinskimi-bankami-641607.html>.
3. Власюк О.С. Фінансова система України: проблеми та пріоритети оздоровлення / О.С. Власюк // Стратегічні пріоритети – 2015. – № 4. – С. 4–15.
4. Данилишин Б.М. Грошово-кредитна політика та зростання економіки України / Б.М. Данилишин // Новое время. – 30.08.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nv.ua/ukr/opinion/danylyshyn/groshovo-kreditna-politika-ta-zrostantnja-ekonomiki-ukrajini-1761649.html>.
5. Загарій В.П. Монетарні важелі досягнення фінансової безпеки: досвід розвинених країн / В.П. Загарій // Бізнес Інформ. – 2014. – № 4. – С. 400–404.
6. Лютий І.О., Мороз П.А. Суперечності процесів фінансiалiзацiї та їх вплив на економiчне зростання в Україні / І.О. Лютий, П.А. Мороз // Економіка України – 2014. – № 4. – С. 29–39.
7. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Макропроденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності / В.І. Міщенко, С.В. Науменкова // Фінанси України. – 2015. – № 10. – С. 53–76.
8. Макроекономічна політика в Україні в 2014-2019 рр.: банківська і фінансова сфери / Т. Смовженко, Г. Багратян, І. Кравченко // Вісник НБУ. – 2014. – № 10. – С. 20–24.
9. Шаров О.М. Валютна політика України: чверть сторіччя невизначеності / О.М. Шаров // Економіка і прогнозування. – 2016. – № 2. – С. 41–73.
10. Шемаєва Л.Г. Фінансова безпека держави в умовах гібридної війни : [монографія] / Л.Г. Шемаєва. – К. : НА СБ України, 2016. – 84 с.
11. О май майнинг: кто заразил Россию и Путина блокчейном [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rbc.ru/technology_and_media/10/08/2017/5989a5ec9a79474d57d0d897?from=center_1.
12. Омбудсмен Мариничев организует добычу биткоинов на заводе «Москвич» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rbc.ru/technology_and_media/10/08/2017/5989afb59a79476c1befecff.
13. Чи законні біткоїни в Україні НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/08/11/627993>.
14. Биткоин разделился на два: что будет с рынком криптовалют [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ria.ru/economy/20170802/1499647252.html>.
15. Курс биткоина обновил исторический максимум [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ria.ru/economy/20170813/1500264696.html>.
16. Курс биткоина подскочил выше пяти тысяч долларов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lenta.ru/news/2017/09/02/bitcoin5000/>.
17. Что бы это ни было, надувается оно очень быстро [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://expert.ru/2017/08/10/lor-net-li-puzыр-bitkojna>.
18. В правительстве обсудили места размещения центров по добыче криптовалюты [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rbc.ru/technology_and_media/10/08/2017/598ad1909a79476bbc6c5f96.
19. Курс биткоина поднялся выше четырех тысяч долларов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ria.ru/economy/20170813/1500275500.htm>.
20. У криптовалюты Bitcoin Cash есть перспективы, считает эксперт Sberbank CIB [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ria.ru/economy/20170802/1499629401.html>.
21. Біткоїн – валюта майбутнього? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://media.slovoidilo.ua/media/infographics/4/33161/33161-1_ru_origin.png.
22. В Украине появился первый банкомат по обмену криптовалюты биткойна на национальную валюту гривню [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fakty.ua/235257-v-ukraine-pouavilsya-pervyj-bankomat-po-obmenu-kriptovalyuty-bitkojna-na-nacionalnuyu-valyutu-grivnyu-foto>.

23. Все, что нужно знать о биткоине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://ru.slovoidilo.ua/2017/03/29/infografika/obshhestvo/vse-chto-nuzhno-znat-bitkoine>.
24. Сколько украинцы платят за Bitcoin и как его используют [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://strana.ua/articles/analysis/64162-skolko-ukraincy-vykladyvayut-za-bitcoin-i-kak-ego-ispolzuyut.html>.
25. Пузырь или золото? Биткоин-лихорадка в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://korrespondent.net/business/financial/3869445-puzyr-yly-zoloto-bytkoyn-lykhoradka-v-ukrayne>.
26. Пантелеева Н. Нові форми грошей в умовах формування інформаційного суспільства / Н. Пантелеева // Вісник НБУ. – 2015. – № 5. – С. 30–31.
27. Кушнирук Б. Виртуальная валюта в Украине: надежен ли Bitcoin и как он влияет на гривню / Б. Кушнирук [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://ru.slovoidilo.ua/2017/08/17/mnenie/jekonomika/virtualnaya-valyuta-ukraine-nadezhen-li-bitcoin-i-kak-on-vliyaet-grivnyu>.
28. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «виртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608.
29. Лист НБУ № 29-208/72889 від 08.12.2014 «Щодо віднесення операцій із віртуальною валютою/криптовалютою Bitcoin до операцій з торгівлі іноземною валютою» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14>.
30. Bitcoin и другие криптовалюты незаконны в Украине – глава совета НБУ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://biz.nv.ua/finance/bitcoin-i-drugie-kriptoaljuty-nezakonny-v-ukraine-glava-soveta-nbu-859089.html>.
31. У НБУ обіцяють подумати про статус Bitcoin до кінця серпня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/129875-u_nbu_obicyayut_podumati_pro_status_bitcoin_do_kinca_serpny.html.
32. Мигунов Д. Миллиард в эфире / Д. Мигунов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://lenta.ru/articles/2017/09/12/billionaire>.

Гладких Д. М.

Национальный институт стратегических исследований

ОСОБЕННОСТИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ И ПРОБЛЕМЫ ЛЕГАЛИЗАЦИИ КРИПТОВАЛЮТ В МИРЕ И В УКРАИНЕ

Резюме

Исследованы предпосылки развития, основные проблемы функционирования, риски и перспективы легализации в Украине рынка криптовалют. Зарубежный опыт свидетельствует, что наиболее оптимальной по отношению к «серому» рынку криптовалют является позиция нейтралитета, которая сводится к неоднократным предупреждениям участникам рынка и потенциальным инвесторам, разъяснительной работе в информационном пространстве, но не предполагает официального запрета транзакций с криптовалютами. Эта позиция позволит, с одной стороны, мониторить и изучать принципиально новый для Украины рынок, при этом избегая материальной и моральной ответственности государства за спекулятивные действия и вероятные потери участников рынка криптовалют в случае его легализации.

Ключевые слова: криптовалюта, биткоин, курс, риски, НБУ.

Hladkykh D. M.

National Institute for Strategic Studies

PECULIARITIES OF SPREAD AND PROBLEMS OF THE LEGALIZATION OF CRYPTOCURRENCIES IN THE WORLD AND IN UKRAINE

Summary

The prerequisites for the development, the main problems of functioning, risks, and prospects of the legalization of the cryptocurrency market in Ukraine are investigated. Foreign experience shows that the most optimal in respect of the “grey” market is the neutrality position, which is reduced to repeated warnings to market participants and potential investors, explanatory work in the information space, but does not imply the official prohibition of transactions with cryptocurrencies. This position will allow, on the one hand, monitoring and studying a fundamentally new market for Ukraine, while avoiding the material and moral responsibility of the state for speculative actions and the likely losses of market participants when it is legalized.

Keywords: cryptocurrency, bitcoin, rate, risks, NBU.